

Tine Basse Fisker m.fl.

**DET STORE
BLANDT DE SMÅ**
OM SMÅ BØRNS VENSKABER
DAFOLO 2018
PRIS 322 kr.

De fleste børn - men ikke alle - bruger dagtilbud mange, mange timer hver dag. Det er derfor også dagtilbud, der rummer de mest oplagte muligheder for, at børn skaber forbindelser/venskaber til andre børn. Der kan være forskellige spilleregler for børnene i deres venskaber i institutionelle fællesskaber. Måske gør børnene erfaringer med, at alle kan være med i legen eller måske er børnehaven også et sted, hvor man skal lære at takle afvisninger?

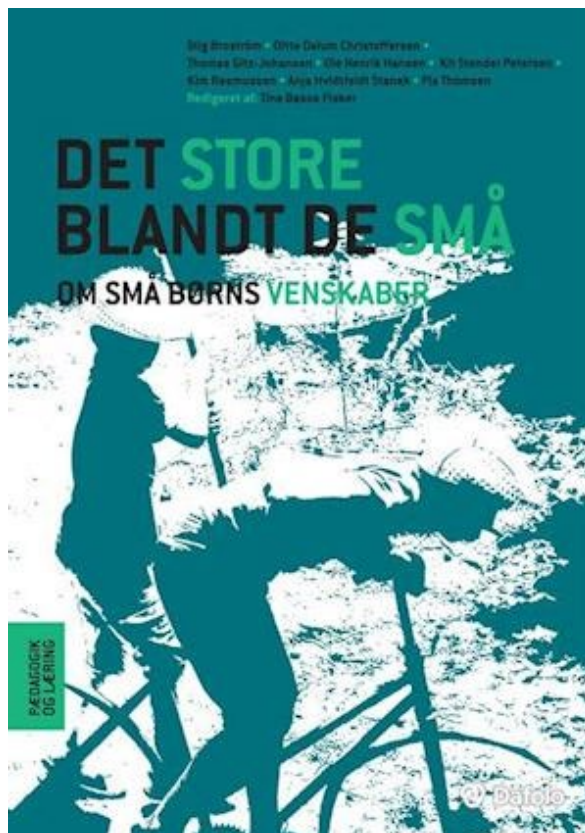
Der er forskel på *børnefællesskaber* og *børnevenskaber*, hvor det sidste er noget, der kan vokse ud af fællesskabet, men som ikke nødvendigvis gør det. Det er en pædagogisk opgave at understøtte børnefællesskaber på måder, der efterlader børnene med mulighed for at etablere venskaber. Dertil kommer, at det også er vigtigt at videreformidle viden om børnevenskaber til såvel forældre som til den kommende skole.

Venskaber, sociale relationer, tænkning og leg udgør særligt betydningsfulde funktionelle sprogudviklingskontekster, fordi de i et udviklingsperspektiv er iboende attraktive og motiverende for barnet.

I denne bog fokuseres der på børns venskaber, hvor både forskere og børnene selv kommer til orde. Som en 5-årig siger: "Selvom man ikke dør af ikke at være med i legen, så føles det lidt som at dø indeni, når man ikke må være med". Eller som Sebastian udtrykker det: "Det bedste ved vuggestuen er min bedste ven".

Når man lærer at skabe bånd, så åbnes der mulighed for at skabe nærhed, gensidighed og fortrolighed. Det beskrives, hvordan det at møde andre mennesker – også i børnehøjde – skaber læring og vekselvirkning mellem en forandrings- og en refleksionsproces.

Når vi taler om børn, så udgør de andre børn omkring barnet et centralt omdrejningspunkt. Det daglige samspil mellem børn er således centralt for oplevelsen af at være en anerkendt del af fællesskabet. Man kunne også tale om social kompetence, hvor barnet har et ønske om og evne til

at etablere og opretholde relationer til de andre børn. Der er således uskrevne regler for, hvordan børn danner venskaber. Stig Brostrøm beskriver betydningsbærende elementer i børns leg:

- At gennemføre en fælles aktivitet
- At sidde tæt ved siden af hinanden
- At fastholde øjenkontakt eller fysisk at følge efter hinanden
- At vælge hinanden direkte: "Vil du lege"?
- At opføre sig venligt og tage hensyn til hinandens ideer og ønsker
- At samarbejde og vise hjælpsomhed.

Stig Brostrøm får på en spændende måde italesat, hvordan 10-årige børn ser tilbage på deres børnehavetid, og hvor børnene overbevisende fortæller om, at venner var de personer, der betød mest for dem i børnehaven. At have venner giver tryghed, de hjælper og støtter, inspirer, skaber glæde og i samværet opstår spændende lege. Det er vigtigt, at pædagogerne er opmærksomme på børns behov for at være sammen og at de skaber betingelser for, at børn kan dyrke venskaber. Pædagogernes støtte for venskaber er især nødvendigt for socialt svage børn. Der peges på, at selv de yngste børn i dagtilbud knytter venskaber. Venskabsforskning peger på, at det først og fremmest er emotioner, der knytter venner sammen.

Det synes som om der er en "venne-verden" der på nogle måder er børnenes egen verden, hvor denne ikke altid er synligt for de voksne, men hvor de voksne nogle gange kan blive nødvendige, hvis der skal trøstes eller sættes plaster på, men hvor børnene også skal lære at have et empatisk forhold og at være omsorgsfulde overfor deres venner. Det kan være at børn benytter venskabskanaler, som ikke umiddelbart er synlige for pædagogen. Det fremhæves hos en af bogens forfattere, at der er afgørende forskel i at se MED børn og PÅ børn. Dette bliver ofte vigtigt for børn der er marginaliserede i fællesskabet.

Venskaber bidrager både positivt og negativt til at forme børns emotionelle og kognitive udvikling og læring, samt til at forme det enkelte barns karaktertræk og personlighed i forskellige grader.

Nogle børn har også usynlige venner i perioder. Dette betegnes som positivt, idet disse venner kan være gode at "snakke" med, når barnet er trist eller bekymret eller som "beholder" for følelser, som kan være vanskelige for barnet.

Vi ved godt at sproget er vigtigt i leg og venskaber. Nogen forskning viser, at venskabsrelationer og lege byder på langt mere kompleks læring end interaktion mellem børn og voksne. Hvis vi ser på de sprogsvage børn, så fratages barnet ofte muligheder for at opretholde og udvikle venskaber.

Her må jeg stille spørgsmålet, om antallet af sprogsvage børn vokser??

Med 20-25% af små børn med udfordringer tror jeg, at fokus på venskaber er underprioriteret i forhold til læreplaner, der fylder så meget lige nu.

Man må også stille spørgsmål til, hvordan voksenaktiviteter fremmer børns sprog sammenholdt med at børn leger sammen og lærer at bruge sproget på egen boldgade. Børns hjerner har faktisk også brug for leg, i forbindelse med at udbygge neurale netværk. Legen fungerer også som en slags øvebane i social fleksibilitet samt sprogliggør verden på mange måder. Men for de sprogfattige børn - bl.a. børn der ikke har legerfaringer med hjemmefra - kan der være brug for at pædagogen sikrer barnets deltagelse i legen uanset sprogligt niveau. Fagpersoners måde at blande sig på, kan få betydning for, hvordan børnene kan forstå sig selv og hinanden i deres indbyrdes relationer.

Det fremgår helt klart af denne bog, hvor vigtige børns venskaber er, nok også vigtigere end mange voksne tror. Det synes helt klart, hvordan venskaber, leg og sprog er genside forudsætninger for hinanden i barnets udviklingsproces. Denne indfaldsvinkel tror jeg er underprioriteret hos mange voksne både fagprofessionelle og forældre. Med børn der passes hjemme – måske uden udfordrende muligheder for at danne venskaber samt for børn, der er sprogligt svage, ligger der mange udfordringer i at danne venskaber.

Det lykkes i denne bog at fremsætte mange forskellige synsvinkler på venskaber - set med anerkendte forskers øjne og børnene selv får også en stemme. Jeg mangler lidt at høre om forældres syn på børnevenskaber.

Bogen henvender sig klart til pædagoger under uddannelse samt færdiguddannede pædagoger – og nogle forældre. Jeg ville have det fint, hvis politikere læste denne bog, fordi venskabsdebatten set med mine øjne, er underprioriteret.

Jeg så gerne, at man havde 2 slags ledere i børnehaven, en der kunne være kontor uddannet og sidde på kontoret og så den pædagogiske leder, der er blandt børn og personale, og som har indsigt, viden og kan supervisere og være rollemodel. Jeg tror at man som iagttagere kan sætte fokus på mønstre hos børn, som det er vigtigt at diskutere – heriblandt venskaber hos børn

d. 4/5-2019

Birgitte Franck

Hørekonsulent